



Федерація професійних спілок України
Міжнародна асоціація навчальних і наукових закладів
з підготовки кадрів для соціально-трудової сфери
Українська асоціація з розвитку менеджменту та бізнес-освіти
Академія праці, соціальних відносин і туризму
Академії наук вищої освіти України



ЛЮДСЬКИЙ КАПІТАЛ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

*Збірник тез Міжнародної наукової конференції
викладачів, аспірантів і студентів*

26-27 березня 2014 р.

Київ

Людський капітал в умовах трансформації українського суспільства:
Міжнарод. наук. конф. викл., асп. і студ. /36. тез. - К.: Акад. праці і соц.
відносин Федер. проф. спілок України, 2014. - 190 с.

©Автори (текст), 2014
©Академія праці і соціальних
відносин ФПУ (макет), 2014

Людський капітал в умовах трансформації
українського суспільства
Збірник тез Міжнародної наукової конференції викладачів,
аспірантів і студентів

За редакцією авторів
Комп'ютерна верстка О.В. Іоніна

Підписано до друку 29.05.2014 Формат 60x84/8.
Папір офсетний. Друк офсетний.
Ум. доук. япк. 21.,93. Наклад 100 поим

Видавництво Академії праці і соціальних відносин Федерації профспілок України
Україна, 03680, м. Київ-187, Велика Окружна дорога, 3
v.oip.vu.edu.ua мнз Зір бульвару Діти вулиця
Тел./факс (044) 526—15—45: e-mail: edit@socosvita.kiev.ua

Надруковано ТОВ «Видавництво «Сталь».
Україна, 02660, МСП-660, м. Київ, вул. Віталія Шимановського, 2/1

Нині на зміну інформаційному приходить проблемно-діяльнісний та компетентісно-діяльнісний тип освіти. Парадигма освіти, яка передбачала авторитарне, репродуктивне навчання відходить в минуле, натомість прийшло розвиваюче навчання, що стимулює пізнавальну активність та розвиток репродуктивного мислення, формує творчу особистість. Розвиток здатності особистості орієнтуватися в нових умовах, адаптуватися до нових вимог, зміна «школи пам'яті» на «школу мислення» - це те, на що спрямована інноваційна освітня система.

Соловей Л.С.,
канд. педаг. наук, доцент кафедри іноземних мов
Інституту туризму ФПУ

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД І ОПТИМІЗАЦІЯ ТУРИСТИЧНОЇ ОСВІТИ

Сучасна вітчизняна туристична освіта через проблеми, пов'язані з недосконалими державними освітніми стандартами професійної туристичної освіти, неадаптованістю навчальних планів і програм до сучасних вимог і потреб туризму, недостатньою навчально-методичною і навчально-матеріальною базами ВНЗ, нестачею кваліфікованих викладацьких кадрів має, як результат, невідповідну якість підготовки кадрів. Потреба у вдосконаленні системи професійної освіти в туризмі викликана не тільки соціальним замовленням суспільства, змінами вимог до рівня якості підготовки з боку роботодавців, а й підвищенням конкурентоспроможності фахівців на вітчизняному та світовому ринках праці.

Подальший динамічний розвиток туризму вимагає від фахівців туризму більш ефективної праці, вищого професіоналізму, який можна набути тільки через зростання якості підготовки у сфері освіти. Підвищення вимог до рівня професійної компетентності майбутнього працівника туристичної галузі, його фахової підготовки і особистісних якостей зумовлено розширенням діапазону праці фахівця туризму, ускладненням змісту й характеру його професійної діяльності. Ринок праці потребує професіоналів, які володіють новітніми технологіями та програмними продуктами, комунікативно-психологічними особливостями спілкування з клієнтами, є обізнаними в основах просування туристичних послуг.

Сучасному суспільству потрібен фахівець, здатний самостійно і творчо вирішувати складні професійні завдання. Такий фахівець має усвідомлювати особистісну і громадську значущість своєї професійної діяльності, відповідальність за її результати. Він повинен сприймати і творити зміни, бути готовим до інноваційної діяльності й до соціально вмотивованого трансформування набутих знань в систему інноваційних технологій. Фахівець такого рівня освіченості має відчувати потребу у постійній самоосвіті, і володіти навичками самостійного отримання знань і підвищення кваліфікації.

Виховання таких спеціалістів можливе лише за умови кардинального переосмислення кінцевих цілей професійної підготовки у вищому навчальному закладі туристичного профілю у напрямку формування не розрізнених знань, навичок і умінь, а цілісного комплексу базових й професійно-орієнтованих компетенцій випускників. Термін «професійна компетентність» введено для коректної характеристики кінцевого результату навчання, що об'єднує, на думку різних дослідників, не лише професійні знання і вміння, але й професійний досвід, систему ціннісних орієнтацій особистості, ставлення до праці, здатність ефективно використовувати отримані знання й вміння і набувати нові, ефективно володіння різними способами вирішення проблемно-когнітивних завдань, особистісні інтелектуально-вольові риси, необхідні для досягнення кінцевої мети тощо. Професійна компетентність, таким чином, включає когнітивну, операційно-технологічну, мотиваційну, етичну, соціальну і поведінкову складові.

Компетентісний підхід визначається переважно не лише як реалізація основних стратегій поліпшення рівня якості підготовки національних туристичних кадрів, але й як важливий інструмент інтеграції в європейський освітній простір. Саме відповідність та можливість академічного визнання кваліфікацій і компетенцій буде сприяти мобільності на європейському ринку праці.

Розробка нових стандартів вищої туристичної освіти, перш за все побудова моделі фахівця сфери туризму, повинна мати системний характер, акумулюючи переваги кваліфікаційної моделі (жорстка прив'язка цілей професійної підготовки до конкретної професії) та компетентісної (зв'язок цілей освіти як з виконанням конкретних професійних функцій, так із міждисциплінарними інтегрованими вимогами до результатів освітньої діяльності). Реалізація такої системної моделі передбачає стратифікацію кінцевих результатів навчання у вищому закладі освіти у двох вимірах: кваліфікаційно-професійному та міждисциплінарно-компетентісному.

Досягнення зазначених цілей вимагає забезпечення особистісно-орієнтованого, діяльнісного і практико-орієнтованого підходу у навчально-виховному процесі професійної підготовки гезиоутнього фахівця туризму. Сама ж туристична освіта у контексті компетентісного підходу повинна вирізнятися передусім фундаментальністю, а не вузько-прагматичною спрямованістю. Це сприятиме процесу подальшого розвитку професійної компетентності фахівця, дозволить йому бути мобільним на ринку праці, у сфері післядипломної освіти і самоосвіти. При впровадженні компетентісного підходу видаються надзвичайно вагомими шість базових функціональних орієнтирів цільової професійної підготовки:

- *врахування* розширення діапазону професійної діяльності фахівця туризму;
- *визначення* ієрархії і складу компетенцій;

- на рівні цілісної програми підготовки майбутнього фахівця сфери туризму (компетентність фахівця як сукупність професійних компетенцій),
 - на рівні кожного блоку (модуля) професійної підготовки фахівця,
 - на рівні кожної окремої навчальної дисципліни;
- *оптимізація* змісту навчальних дисциплін, необхідного для формування професійних компетентностей;
 - *розробка* технології впровадження компетентнісного підходу у навчальний процес;
 - *визначення* шляхів формування ціннісно-смыслових компонентів професійної компетенції фахівця у позааудиторній виховній роботі;
 - *створення* системи моніторингу процесу формування професійних компетенцій майбутнього фахівця.

Тетерук С.П.,
канд. пед. наук, доцент кафедри іноземних мов
та інформаційно-комунікаційних технологій АПСВТ

САМОСТІЙНІСТЬ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗАСВОЄННЯ ЗНАТЬ

Зростання інтересу до самостійної роботи студентів, підходи до якої потребують докорінних змін, пов'язано з запровадженням нової системи організації навчального процесу вищої освіти, тобто переходом до кредитно - модульної системи навчання. В умовах сучасного вузу помітно збільшилась кількість годин, що виділяються на самостійну роботу студента, яка повинна стати важливою частиною процесу підготовки фахівців.

Самостійність як засіб підвищення ефективності засвоєння знань, як умова перетворення особистості в суб'єкта діяльності складає постійний предмет уваги дидактів і психологів. Серед труднощів, з якими зустрічаються сучасні студенти, а особливо, першокурсники, відсутність самостійності займає перше місце, що є наслідком несформованості зазначеного психічного утворення особистості. Усвідомлення своїх намірів, самооцінка рівня своїх знань, вмінь, навичок і уміння організувати діяльність є складовою частиною самостійності.

В ієрархії сучасних засобів стимуляції самостійності домінуюче місце займає розвиток самрегулятивних вмінь. Саморегуляція є вищим ступенем діяльності, коли уміння виконувати навчальні операції перетворюються на навички і послідовність їх здійснюється автоматично [3].

О. Конопкін [1] наголошує на ролі самостійності та взаємоузгодженості виборів і рішень у регуляторному процесі. У структурі процесу саморегуляції виділяються два аспекти: структурно- функціональний, представлений власне регуляторними процесами, та змістово - психологічний, який включає психологічні засоби реалізації цього процесу. Досягнення поставлених цілей залежить від єдності цих двох аспектів саморегуляції. О. Конопкін зазначає, що учні середніх навчальних закладів переважно використовують «пасивно - репродуктивний» спосіб формування і здійснення регуляторних процесів, який детермінований і контрольований ззовні. Тобто, викладач має домінуюче положення. Він визначає всі параметри навчального процесу: цілі, зміст, форми й методи, засоби й джерела навчання. Студент, учень займає підлегле положення й не має можливості впливати на планування й оцінювання процесу. При суттєвій зміні звичних умов, наприклад, при переході від школи до вищого навчального закладу, коли ставляться нові вимоги до виконання діяльності, «пасивно - репродуктивний» спосіб вже не дає бажаного позитивного результату. Адже, пасивність не стимулює творчу активність, а також не розкривають приховані можливості особливостей. У такому разі доцільно застосовувати «активно - творчий» спосіб, який є «результатом високого рівня розвитку активно - творчих суб'єктних тенденцій» [1].

У цьому відношенні контрольо-оцінні дії, що за певних умов переростають у самоконтроль, є важливим компонентом навчальної діяльності студентів першого курсу.

Людина наділена унікальною здібністю керувати своєю діяльністю, тобто здійснювати дії і контролювати їх. Тому дії людини скоординовані і раціональні. Механізм самоконтролю до певного моменту формується стихійно, так, наприклад, відбувається в реальній людській діяльності, особливо, побутовій. Однак, стихійне становлення цієї здібності потребує великих затрат часу та зусиль. Психологічно більш виправдано зробити цей процес керованим, цілеспрямованим.

Розвиток самоконтролю, як механізму саморегуляції та засобу розвитку самостійності відіграє провідну роль в процесі навчання, в тому числі і вивченні іноземної мови. І можна впевнено стверджувати, що погане володіння іноземною мовою є значною мірою результатом несформованості механізму самоконтролю. Адже оволодіння іноземною мовленнєвою діяльністю — це процес, розтягнутий в часі, який припускає дозування при засвоєнні навчального матеріалу, керування процесом засвоєння, зовнішній контроль за засвоєнням кожної дози матеріалу, іншими словами, студенти оволодівають іноземною мовою поволі, крок за кроком, набуваючи знання, вміння, навички, просуваючись вперед і використовуючи опору на вивчене та засвоєне раніше. А самоконтроль виступає внутрішнім механізмом мовно-мисленнєвої діяльності, який регулює оволодіння зовнішньої мовленнєвої діяльності [2]. Роль самоконтролю, який замінює собою сукупність згорнутих і відпрацьованих самостійних навчальних дій, особливо зростає на першому курсі вищого навчального закладу, коли у студентів ще не сформувалися у необхідному обсязі навички самостійної роботи.